

สรุปผลเบื้องต้น

การสำรวจความสุขคนทำงาน (ในองค์กร) พ.ศ. 2561

สรุปผลเบื้องต้นการสำรวจความสุขคนทำงาน (ในองค์กร) พ.ศ. 2561

1. ความสำคัญและที่มา

“ความสุขคนทำงาน” และ “องค์กรแห่งความสุข” เป็นประเด็นสำคัญของการพัฒนา “คุณภาพทรัพยากรบุคคล” ที่เป็นหัวใจในการขับเคลื่อนประเทศให้เจริญก้าวหน้าอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดความสุขบนพื้นฐาน 8 ประการ (Happy 8) ได้แก่ การมีสุขภาพดี (Happy Body) การมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ (Happy Heart) การรู้จักผ่อนคลาย (Happy Relax) การมีศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวมีคุณธรรมประจำใจ (Happy Soul) การมีเศรษฐกิจ การเงินที่ดี (Happy Money) การพัฒนาความรู้ (Happy Brain) การมีครอบครัวที่ดี (Happy Family) และการมีสังคมที่มีความสุข (Happy Society)

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ดำเนินการวิจัยและพัฒนา คุณภาพชีวิตและความสุข “คนทำงานในประเทศไทย” มาอย่างต่อเนื่อง รวมถึงได้ร่วมในการพัฒนา “เครื่องมือวัดคุณภาพชีวิตและความสุขคนทำงาน” ในทุกระยะให้เป็นเครื่องมือวัดคุณภาพชีวิตและความสุข “คนทำงาน” ที่เป็นบริบทของสังคมไทย เพื่อให้เครื่องมือประกอบด้วย “ตัวชี้วัด” ที่เหมาะสม และสอดคล้องกับการดำเนินวิถีชีวิตของ “คนทำงาน” ทุกประเภทและทุกระดับในสังคมไทย ทำให้สามารถวัดผลของ Happy 8 ได้อย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ได้เพิ่มองค์ประกอบขึ้นอีก 1 มิติ (Happy 9 หรือ Happy 8 Plus) คือ มิติที่เกี่ยวข้องกับบริบทองค์กร การทำงานและความพึงพอใจของคนทำงานที่มีต่อองค์กร จึงเกิดประโยชน์อย่างยิ่งในการวิเคราะห์และวัดผลนอกเหนือจากการวัด “ความสุขของคนทำงาน” แล้ว ยังวัดการเป็น “องค์กรแห่งความสุขของคนทำงาน” ได้อีกด้วย

สำนักงานสถิติแห่งชาติ ได้เห็นความสำคัญดังกล่าว จึงให้ความร่วมมือกับสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ดำเนินการสำรวจความสุขคนทำงาน (ในองค์กร) พ.ศ. 2561 เพื่อมีข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต และความสุขของประชากรโดยเฉพาะวัยแรงงาน ซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนและพัฒนา เศรษฐกิจ เพื่อเป็นประโยชน์ในการกำหนดนโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิต และความสุขให้แก่คนทำงานทุกระดับ และทุกภาคส่วนได้อย่างเหมาะสมและต่อเนื่อง

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้มีข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับความสุขของประชากรวัยแรงงานที่ทำงานเป็นลูกจ้างในองค์กร ได้แก่ ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ และลูกจ้างภาคเอกชน
2. เพื่อนำข้อมูลไปใช้เป็นกลไกในการขับเคลื่อน เสริมสร้าง “ความสุขคนทำงาน” และ “องค์กรแห่งความสุข”
3. เพื่อให้ประเทศมีฐานข้อมูลความสุขคนทำงานในประเทศไทย

3. วิธีการสำรวจ

ดำเนินการสำรวจในทุกจังหวัดพร้อมกันทั่วประเทศ ด้วยวิธีการสัมภาษณ์สมาชิกในครัวเรือนที่เข้าข่าย ที่เป็นผู้ตอบสัมภาษณ์ด้วยตนเองเท่านั้น โดยผนวกคำถามเกี่ยวกับความสุขคนทำงาน (ในองค์กร) ไปกับการสำรวจ ภาวะการทำงานของประชากร ซึ่งดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 1 - 20 ของเดือนมกราคม กุมภาพันธ์ และ มีนาคม พ.ศ. 2561 โดยมีจำนวนครัวเรือนตัวอย่างทั้งสิ้น 83,880 ครัวเรือนตัวอย่าง

4. เครื่องมือวัดความสุข “HAPPINOMETER”

เครื่องมือ HAPPINOMETER ประกอบด้วยข้อคำถาม 81 ข้อ เป็นข้อมูลทั่วไปขององค์กร และคนทำงาน 18 ข้อคำถาม เป็นข้อคำถามประเมินความสุขคนทำงาน 9 มิติ 62 ข้อคำถาม และอีก 1 ข้อคำถามเป็นคำถามระดับความสุขในปัจจุบัน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ข้อคำถามข้อมูลทั่วไปขององค์กร และคนทำงาน ได้แก่ เพศ อายุ จังหวัดที่อาศัยในปัจจุบันและภูมิลำเนา ระดับการศึกษาที่สำเร็จสูงสุด สถานภาพสมรส จำนวนบุตร สถานภาพการตั้งครุภรรยา ขนาดขององค์กร สภาพการจ้างงาน ลักษณะงานและการทำงาน ระดับตำแหน่งในการปฏิบัติงาน อายุงานในองค์กรหรือหน่วยงานในปัจจุบัน ประวัติการเปลี่ยนงาน และรายได้รวมต่อเดือนโดยประมาณ

มิติที่ 1 สุขภาพดี (Happy Body) การที่บุคคลมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง สมส่วน มีพฤติกรรมกรการบริโภคที่ปลอดภัย มีความพึงพอใจสภาวะสุขภาพกายของตนเอง ประกอบด้วย 5 ข้อคำถามตัวชี้วัด เกี่ยวกับ ค่า BMI และเส้นรอบเอว การรับประทานอาหารเช้า การออกกำลังกาย การสูบบุหรี่ การดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ความพึงพอใจกับสุขภาพกาย

มิติที่ 2 ผ่อนคลายดี (Happy Relax) หมายถึง การที่บุคคลสามารถบริหารเวลาในแต่ละวันเพื่อการพักผ่อนได้อย่างมีคุณภาพ พึงพอใจกับการบริหารจัดการปัญหาของตนเอง และทำชีวิตให้ง่ายสบายๆ ประกอบด้วย 5 ข้อคำถามตัวชี้วัด เกี่ยวกับ ความเพียงพอที่ได้รับในการพักผ่อน การทำกิจกรรมที่เป็นการพักผ่อนหย่อนใจในรอบสัปดาห์ การมีความเครียดโดยรวม การมีชีวิตที่เป็นไปตามที่คาดหวังโดยรวม ความสามารถในการจัดการปัญหาในชีวิตโดยรวม

มิติที่ 3 น้ำใจดี (Happy Heart) หมายถึง การที่บุคคลมีจิตสาธารณะ มีส่วนร่วมในการสร้างประโยชน์ให้กับส่วนรวม และมีเมตตาต่อบุคคลรอบข้าง ประกอบด้วย 5 ข้อคำถามตัวชี้วัด เกี่ยวกับ ความรู้สึกเอื้ออาทรห่วงใยคนรอบข้าง การให้ความช่วยเหลือแก่คนรอบข้าง การทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมด้วยความเต็มใจและยินดี การเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม และการทำกิจกรรมที่มีประโยชน์ด้วยตนเอง

มิติที่ 4 จิตวิญญาณดี (Happy Soul) หมายถึง การที่บุคคลมีความตระหนักถึงคุณธรรม และศีลธรรม รู้แพ้รู้ชนะ รู้จักให้ และมีความกตัญญูรู้คุณ ประกอบด้วย 5 ข้อคำถามตัวชี้วัดเกี่ยวกับการทำบุญบารุง ศิลปวัฒนธรรม/ศาสนา/การให้ทาน และการปฏิบัติกิจตามศาสนาเพื่อให้จิตใจสงบ การยกโทษและให้อภัยอย่างจริงใจต่อผู้สำนึกผิด การยอมรับและขอโทษในความผิดที่ทำหรือมีส่วนรับผิดชอบ การตอบแทนหรือช่วยเหลือผู้มีพระคุณ

มิติที่ 5 ครอบครัวดี (Happy Family) หมายถึง การที่บุคคลมีความรู้สึกผูกพัน เชื่อใจ มั่นใจ และอุ่นใจกับบุคคลในครอบครัวของตนเอง ประกอบด้วย 3 ข้อคำถามตัวชี้วัด เกี่ยวกับการมีเวลาอยู่กับครอบครัวอย่างเพียงพอ การทำกิจกรรมร่วมกันในครอบครัว การมีความสุขกับครอบครัว

มิติที่ 6 สังคมดี (Happy Society) หมายถึง การที่บุคคลมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อนบ้าน ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ไม่เอาเปรียบผู้คนรอบข้าง ไม่ทำให้สังคมเสื่อมถอย ประกอบด้วย 6 ข้อคำถามตัวชี้วัดเกี่ยวกับเพื่อนบ้าน มีความสัมพันธ์ที่ดีกับเรา การปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับของสังคม ความรู้สึกปลอดภัย ในชีวิตและทรัพย์สิน เมื่อมีปัญหาสามารถขอความช่วยเหลือจากคนในชุมชน ความรู้สึกว่าสังคมไทยทุกวันนี้มีความสุข และการใช้ชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข

มิติที่ 7 ใฝ่รู้ดี (Happy Brain) หมายถึง การที่บุคคลมีความตื่นตัว กระตือรือร้นในการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ เพื่อปรับตัวให้เท่าทันและตั้งรับการเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา และพอใจที่จะแสดงความทันสมัยอยู่เสมอ ประกอบด้วย 3 ข้อคำถามตัวชี้วัด เกี่ยวกับ การแสวงหาความรู้ใหม่ ความสนใจที่จะพัฒนาตนเองเพื่อความก้าวหน้าในชีวิต โอกาสที่ได้รับในการอบรม/ศึกษาต่อ/ดูงาน

มิติที่ 8 สุขภาพเงินดี (Happy Money) หมายถึง การที่บุคคลมีวินัยในการใช้จ่ายเงิน มีความสามารถ และพึงพอใจในการบริหารจัดการระบบการรับ จ่าย และออมเงินในแต่ละเดือน ประกอบด้วย 4 ข้อคำถามตัวชี้วัด เกี่ยวกับภาระในการผ่อนชำระหนี้สินต่างๆ การผ่อนชำระหนี้สินตามกำหนดเวลา การมีเงินเก็บออมในแต่ละเดือน ค่าตอบแทนที่ได้รับเพียงพอกับรายจ่ายในแต่ละเดือน

มิติที่ 9 การงานดี (Happy Work-life) หมายถึง การที่บุคคลมีความสบายใจในที่ทำงาน มีความรัก ความผูกพัน และความภาคภูมิใจในองค์กร มีความมั่นใจในอาชีพรายได้ และมีความพึงพอใจกับความก้าวหน้า ของตนเองในองค์กร ประกอบด้วย 17 ข้อคำถามตัวชี้วัด เกี่ยวกับ การทำงานที่มีความท้าทายและส่งเสริมให้ได้ เรียนรู้สิ่งใหม่ ความชัดเจนของโอกาสการเติบโตในตำแหน่ง การมีอาชีพที่มั่นคง ความสามารถในการแสดงความคิดเห็น และมีส่วนร่วมในข้อเสนอแนะกับหัวหน้างาน การได้รับการปฏิบัติอย่างถูกต้องตามกฎหมายแรงงาน/ พระราชบัญญัติหรือระเบียบต่างๆ การได้รับการพิจารณาเลื่อนขั้น/เลื่อนตำแหน่ง/ปรับขึ้นค่าจ้างด้วยความ เหมาะสม การได้รับค่าตอบแทนถูกต้องและตรงตามเวลา การได้รับค่าตอบแทนที่คุ้มค่างับความเสี่ยงอันอาจ เกิดจากการทำงาน การได้รับการดูแลเกี่ยวกับสุขภาพที่ดีจากองค์กร ความพึงพอใจกับสภาพแวดล้อมโดยรวม ขององค์กร ความพึงพอใจกับสวัสดิการที่องค์กรจัดให้ การให้ความสำคัญกับการทำงานเป็นทีม ความสัมพันธ์ ในที่ทำงานเหมือนพี่น้อง การสื่อสารพูดคุยกับเพื่อนร่วมงาน การถ่ายทอด/แลกเปลี่ยนแบบอย่างการทำงานระหว่าง กัน และการทำงานอย่างมีความสุข

ในการประเมินระดับความสุขของคนทำงานทั้ง 9 มิติ รวมถึงความสุขภาพรวมจากข้อคำถามโดยเครื่องมือ HAPPINOMETER นั้น คะแนนความสุขจะมีค่าอยู่ในช่วง 0-100 คะแนน โดยสามารถตีความและให้ความหมาย ได้ดังต่อไปนี้

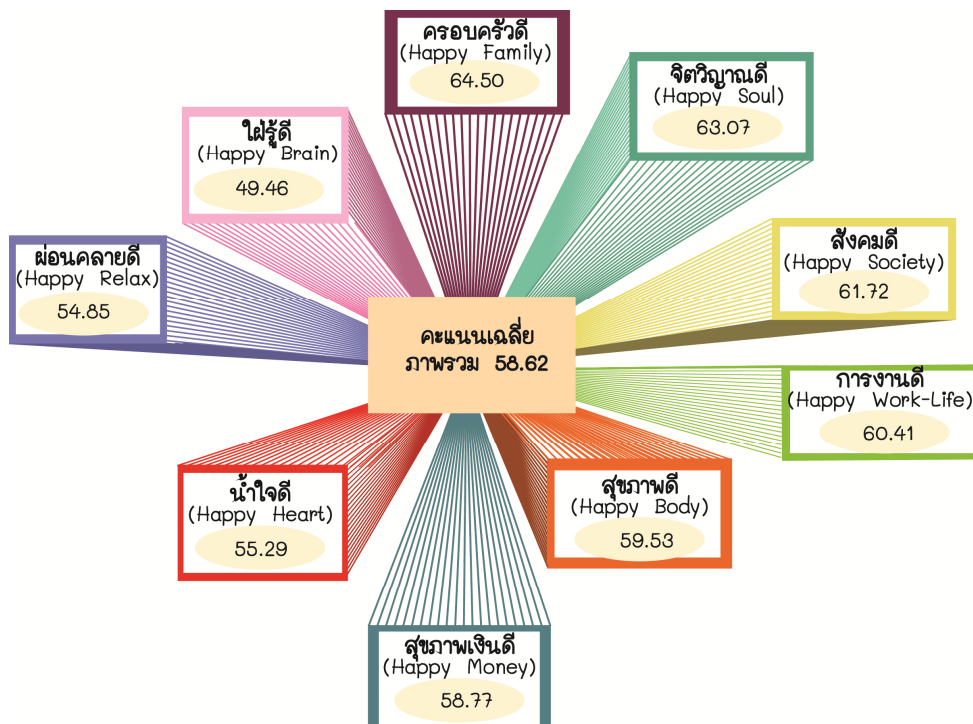
1. Very Unhappy = คะแนน 0.00 – 24.99 หมายถึง ระดับความสุขที่สะท้อนให้เห็นผลที่ได้ว่าอยู่ในขั้นต่ำกว่าเป้าหมายมากที่สุด เป็นสัญญาณระบุให้ผู้บริหารต้องให้การพัฒนาสนับสนุนทันที
2. Unhappy = คะแนน 25.00 – 49.99 หมายถึง ระดับความสุขที่สะท้อนให้เห็นผลที่ได้ว่าอยู่ในขั้นต่ำกว่าเป้าหมาย เป็นสัญญาณระบุให้ผู้บริหารต้องให้การพัฒนาสนับสนุนอย่างจริงจัง
3. Happy = คะแนน 50.00 – 74.99 หมายถึง ระดับความสุขที่สะท้อนให้เห็นผลที่ได้ว่าอยู่ในขั้นตามเป้าหมาย เป็นสัญญาณว่า ผู้บริหารควรให้การพัฒนาสนับสนุนต่อไป
4. Very Happy = คะแนน 75.00 – 100.00 หมายถึง ระดับความสุขที่สะท้อนให้เห็นผลที่ได้ว่าอยู่ในขั้นเกินเป้าหมาย เป็นสัญญาณว่า ผู้บริหารควรให้การพัฒนาสนับสนุนต่อไปและยกย่องเป็นแบบอย่าง

4. ผลการสำรวจ

ผลการสำรวจความสุขคนทำงาน (ในองค์กร) พ.ศ. 2561 พบว่า คะแนนความสุขคนทำงานในองค์กรระดับประเทศมีค่าคะแนนเฉลี่ย 58.62 คะแนน ซึ่งตามเกณฑ์ของเครื่องมือ HAPPINOMETER จัดอยู่ในระดับ “HAPPY” หรือ “ระดับความสุขตามเป้าหมาย (ช่วงคะแนน 50.00-74.99 คะแนน)” และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยคะแนนความสุขคนทำงานในองค์กรระดับประเทศ ในแต่ละมิติความสุขทั้ง 9 มิติ โดยมิติความสุขที่มีค่าคะแนนสูงที่สุด คือ “มิตรครอบครัว” มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 64.50 คะแนน และมิติที่มีค่าคะแนนต่ำที่สุด คือ “มิติไฝ่รู้ดี” มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 49.46 จัดอยู่ในระดับ “Unhappy” หรือ “ระดับความสุขต่ำกว่าเป้าหมายเป็นสัญญาณให้ต้องพัฒนาสนับสนุนอย่างจริงจัง (ช่วงคะแนน 25.00 - 49.99 คะแนน)”

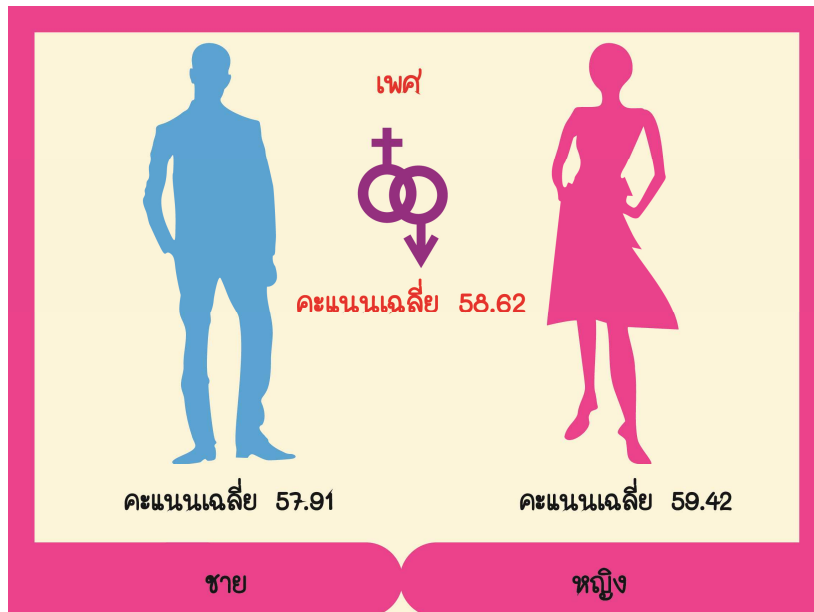
เมื่อนำผลค่าคะแนนเฉลี่ยทุกมิติมาจัดอันดับ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- อันดับ 1 ครอบครัวดี (Happy Family) ค่าคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 64.50 คะแนน
- อันดับ 2 จิตวิญญาณดี (Happy Soul) ค่าคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 63.07 คะแนน
- อันดับ 3 สังคมดี (Happy Society) ค่าคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 61.72 คะแนน
- อันดับ 4 การงานดี (Happy Work – Life) ค่าคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 60.41 คะแนน
- อันดับ 5 สุขภาพดี (Happy Body) ค่าคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 59.53 คะแนน
- อันดับ 6 สุขภาพเงินดี (Happy Money) ค่าคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 58.77 คะแนน
- อันดับ 7 น้ำใจดี (Happy Heart) ค่าคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 55.29 คะแนน
- อันดับ 8 ผ่อนคลายดี (Happy Relax) ค่าคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 54.85 คะแนน
- อันดับ 9 ไฝ่รู้ดี (Happy Brain) ค่าคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 49.46 คะแนน

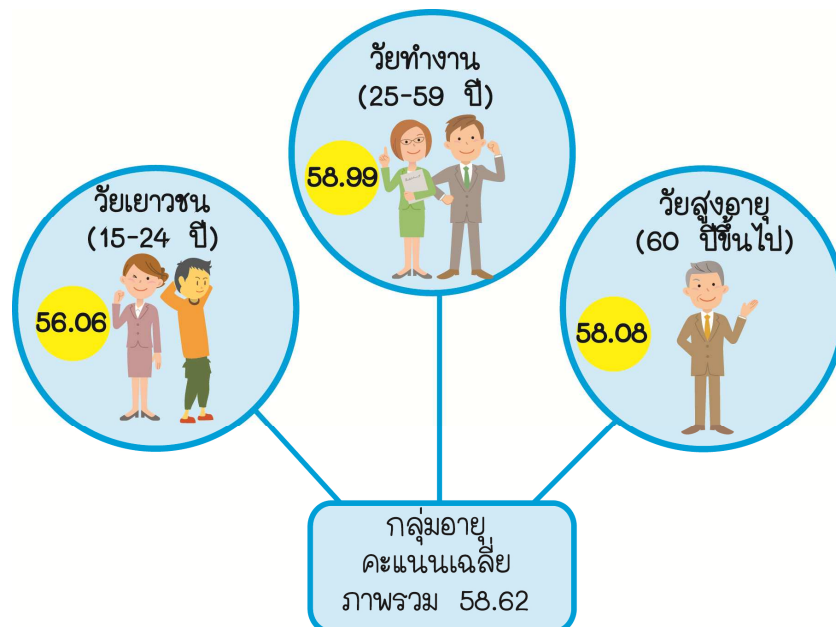

4.1 ข้อมูลทั่วไป

เมื่อจำแนกตามลักษณะทั่วไปของคนทำงานในองค์กร พบว่า คนทำงานเพศหญิงมีคะแนนความสุขสูงกว่าคนทำงานเพศชายเล็กน้อย คือ 59.42 คะแนน และ 57.91 คะแนน ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาตามกลุ่มอายุ พบว่า วัยทำงาน (อายุ 25 – 59 ปี) มีคะแนนความสุขสูงสุด 58.99 คะแนน รองลงมาวัยสูงอายุ (อายุ 60 ปีขึ้นไป) มีคะแนนความสุข 58.08 คะแนน และเยาวชน (อายุ 15 – 24 ปี) มีคะแนนความสุข 56.06 คะแนน ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาสถานภาพสมรส พบว่า คนทำงานที่สมรสมีคะแนนความสุขสูงสุด 59.36 คะแนน รองลงมา เป็นโสด 57.94 คะแนน หย่า 57.27 คะแนน ม่าย 57.52 คะแนน และแยกกันอยู่ 53.79 คะแนน ตามลำดับ

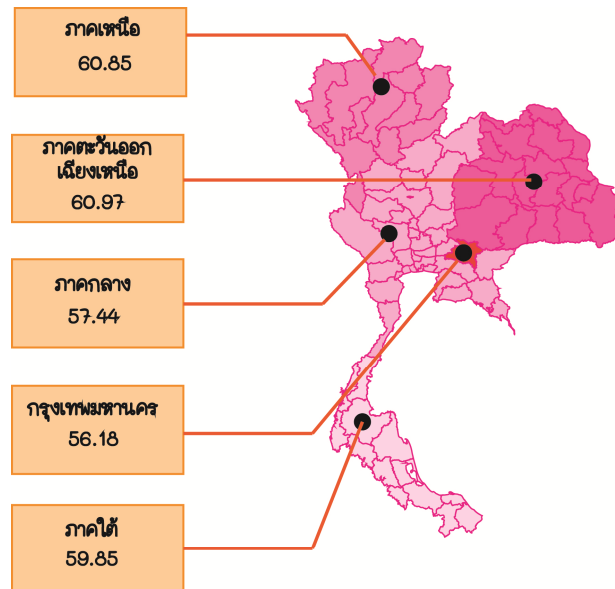

เมื่อพิจารณาระดับการศึกษาที่สำเร็จ พบว่า คนทำงานที่สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษามีคะแนนความสุขสูงสุด 63.85 คะแนน รองลงมาเป็นระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 57.86 คะแนน ต่ำกว่าประถมศึกษา 54.91 คะแนน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 54.91 คะแนน ระดับประถมศึกษา 54.18 คะแนน และไม่มีการศึกษา 52.91 คะแนน

4.2 จำแนกตามภาค

เมื่อจำแนกตามภาค พบว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีคะแนนความสุขสูงสุด 60.97 คะแนน รองลงมา เป็นภาคเหนือ 60.85 คะแนน ภาคใต้ 59.85 คะแนน ภาคกลาง 57.44 คะแนน และกรุงเทพมหานคร 56.18 คะแนน ตามลำดับ

4.3 สถานภาพการทำงาน

เมื่อจำแนกตามสถานภาพการทำงาน พบว่า ลูกจ้างรัฐบาลมีคะแนนความสุขสูงกว่าลูกจ้างเอกชน คือ 65.54 คะแนน และ 56.07 คะแนน ตามลำดับ

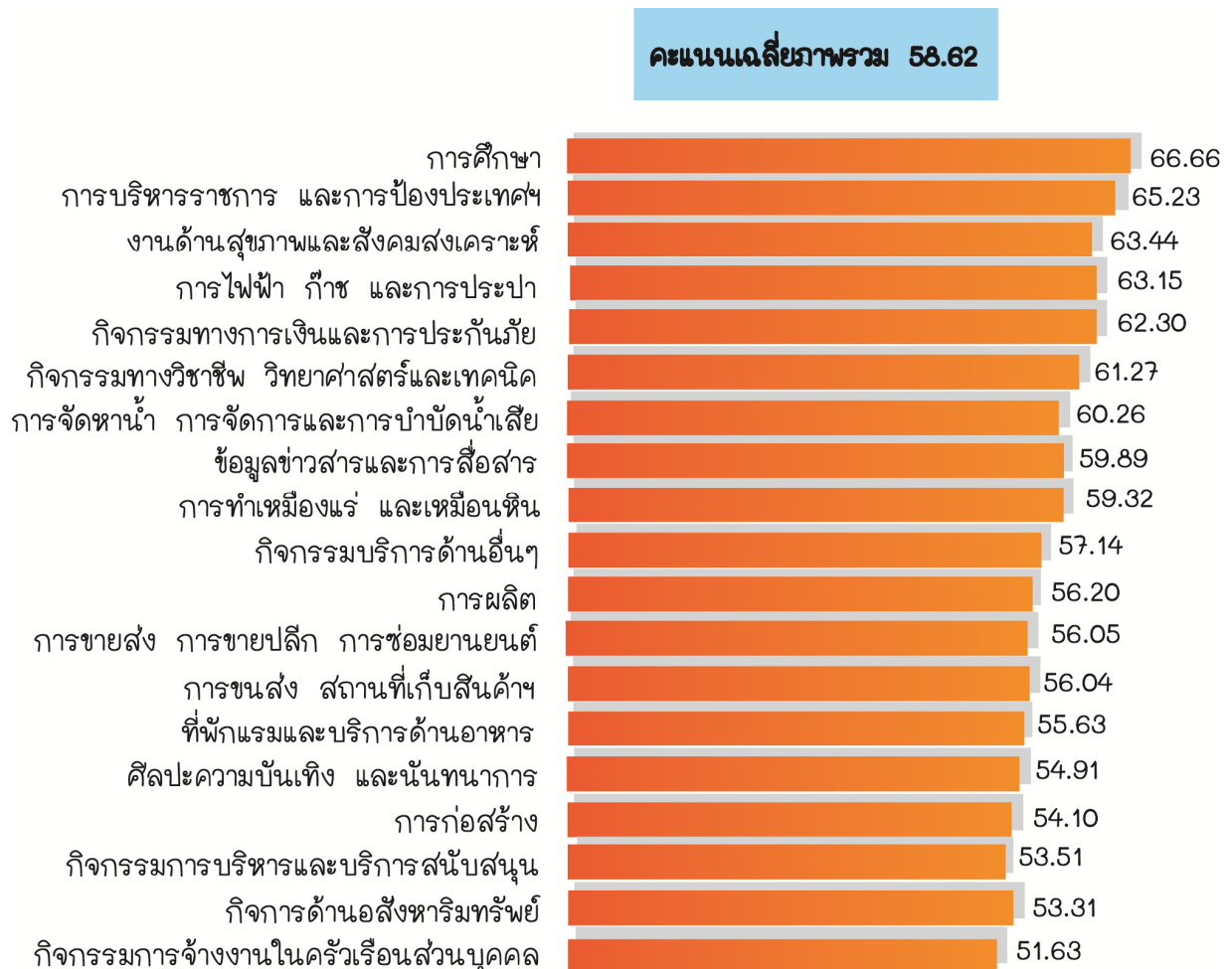
4.4 อาชีพ

เมื่อจำแนกตามอาชีพ พบว่า ผู้บัญญัติกฎหมายและผู้จัดการมีคะแนนความสุขสูงสุด 66.98 คะแนน รองลงมาเป็น ผู้ประกอบวิชาชีพด้านต่างๆ 66.34 คะแนน ผู้ประกอบวิชาชีพช่างเทคนิคสาขาต่างๆ 62.34 คะแนน และเสมียน 60.52 คะแนน เป็นต้น

4.5 อุตสาหกรรม

เมื่อจำแนกตามอุตสาหกรรม พบว่า คนทำงานในอุตสาหกรรมสาขาการศึกษามีคะแนนสูงสุด 66.66 คะแนน รองลงมาเป็นสาขาการบริหารราชการและการป้องกันประเทศฯ 65.23 คะแนน และสาขางานด้านสุขภาพและสังคมสงเคราะห์ 63.44 คะแนน เป็นต้น

4.6 กิจกรรมทางเศรษฐกิจ

เมื่อจำแนกตามกิจกรรมทางเศรษฐกิจ พบว่า คนทำงานในภาคการค้าและบริการมีคะแนนความสุขสูงกว่า คนทำงานในภาคการผลิต 60.23 คะแนน และ 56.03 คะแนน ตามลำดับ

